COMMISSIE VAN DE EUROPESE GEMEENSCHAPPEN

Brussel, 13.2.2006
COM(2006) 45 definitief

MEDEDELING VAN DE COMMISSIE AAN DE RAAD EN HET EUROPEES PARLEMENT

Interoperabiliteit voor pan-Europese elektronische overheidsdiensten

MEDEDELING VAN DE COMMISSIE AAN DE RAAD EN HET EUROPEES PARLEMENT

Interoperabiliteit voor pan-Europese elektronische overheidsdiensten

Vandaag de dag staat de elektronische overheid (e-overheid) centraal in het streven van de EU naar vernieuwing op economisch, sociaal en milieugebied. e-Overheid heeft een vaste plaats verworven bij de ontwikkeling en de uitvoering van overheidsbeleid, en de laatste tijd is er bijzondere aandacht besteed aan het belang ervan voor de verbetering van de concurrentiekracht en de innovatie van de Europese economieën.

Er is veel vooruitgang geboekt met e-overheid op alle overheidsniveau's in Europa. Deze tendens moet worden voortgezet, maar er moet nu meer aandacht worden besteed aan de ontwikkeling van de grensoverschrijdende dimensie van e-overheid, waarvoor interoperabiliteit nog belangrijker is. Een nauwere samenwerking tussen de overheden van de verschillende lidstaten maakt een betere dienstverlening aan de Europese burgers en ondernemingen en een efficiëntere uitvoering van EU-beleid mogelijk.

Door de toenemende samenwerking is een betere communicatie tussen steeds meer instanties in de publieke sector noodzakelijk; hiervoor moeten de lidstaten en de Gemeenschap zich gezamenlijk inspannen. Doel van deze mededeling is, de lidstaten te informeren over de werkzaamheden die nodig zijn om tot een pan-Europese interoperabiliteit van e-overheidsdiensten te komen. Gezien de vele te behandelen kwesties worden er prioriteiten en een eerste reeks maatregelen voorgesteld. In deze mededeling wordt de Raad verzocht de vastgestelde vereisten in aanmerking te nemen en zijn steun te verlenen aan de hiervoor noodzakelijke maatregelen.

1. INLEIDING

1.1. Achtergrond

Om het concurrentievermogen van de Europese economieën te verbeteren, is een modernisering van de publieke sector in Europa en een betere interactie tussen de betrokken organisaties noodzakelijk:

– Voor de interne markt is er behoefte aan moderne en efficiënte overheidsdiensten die mobiliteit en naadloze interactie tussen burgers en ondernemingen mogelijk maken.

– Modern openbaar bestuur moet worden gebaseerd op een geavanceerde ICT-infrastructuur en gestroomlijnde e-overheidsprocessen. Alleen dan kan het de kostenefficiënte, transparante en handige diensten verlenen die nodig zijn om de door de informatiemaatschappij geboden mogelijkheden te benutten.

In dit verband zijn de voordelen van e-overheid en vooral van grensoverschrijdende e-overheidsdiensten onbetwist[1]. De voorgestelde richtlijn betreffende diensten in de interne markt[2] legt dan ook expliciet de nadruk op het onderlinge verband tussen de e-overheidsinfrastructuur en de mobiliteit van ondernemingen. Op grond van deze richtlijn moeten de lidstaten een interoperabiliteitsinfrastructuur opzetten om mobiele ondernemingen centrale contactpunten te bieden waar zij de met mobiliteit samenhangende administratieve procedures kunnen afhandelen.

Ook andere EU-beleidsgebieden moeten worden ondersteund door een toenemende informatie-uitwisseling tussen overheidsdiensten. Beleidsdoelen kunnen niet worden bereikt zonder meer samenwerking tussen overheidsdiensten, gesteund door informatietechnologie, ongeacht of dit op het gebied van justitie en binnenlandse zaken of buitenlandse zaken en veiligheidsbeleid is.

De interoperabiliteit van e-overheidsdiensten[3], gebaseerd op normen, open specificaties en open interfaces, is een cruciale sectoroverschrijdende opdracht geworden. In het actieplan eEurope[4] is dit expliciet erkend als een eerste vereiste voor de uitvoering van Europese e-overheidsdiensten, en de lidstaten hebben het belang ervan opnieuw benadrukt tijdens de ministersconferentie van juli 2003 in Como: "De noodzakelijke samenwerking om pan-Europese diensten te ontwikkelen is deels afhankelijk van de interoperabiliteit van de informatie- en communicatiesystemen die op alle overheidsniveaus worden gebruikt."

Dit betekent dat – hoewel de lidstaten verantwoordelijk zijn voor de interoperabiliteit van hun eigen systemen – de interoperabiliteit op Europees niveau, die nodig is om gemeenschappelijke EU-beleidspunten en prioriteiten uit te voeren, samenwerking en coördinatie op Europees niveau vereist. Daarom moet dergelijke interoperabiliteit hoog op de EU-agenda voor elektronische dienstverlening van openbaar belang blijven (op het gebied van e-overheid maar ook op andere gebieden zoals gezondheid of onderwijs), vooral als deel van het nieuwe strategische kader "i2010[5]: een Europese informatiemaatschappij voor groei en werkgelegenheid" en de verschillende hiermee samenhangende initiatieven en programma's. In i2010 wordt interoperabiliteit expliciet genoemd als een van de vier belangrijkste uitdagingen voor de creatie van een Gemeenschappelijke Europese informatieruimte en essentieel voor op ICT gebaseerde overheidsdiensten.

---

1 Zie o.a. COM(2003) 567 definitief van 26 september 2003 "De rol van de elektronische overheid (eGovernment) voor de toekomst van Europa" en SEC(2004) 346 van 18 maart 2004 "Werkdocument van de diensten van de Commissie inzake de interoperabiliteit van digitale interactieve televisiediensten".

2 Voorstel voor een richtlijn van het Europese Parlement en de Raad betreffende diensten op de interne markt (SEC(2004) 2, ingediend door de Commissie).

3 In deze mededeling wordt onder interoperabiliteit verstaan "het vermogen van informatie- en communicatietechnologie (ITC)–systemen en van de bedrijfsprocessen die zij ondersteunen om gegevens uit te wisselen en om informatie en kennis te delen", zie "European Interoperability Framework for pan-European eGovernment Services", versie 1. 0, bekendgemaakt in november 2004, http://europa.eu.int/idabc/en/document/3473/5585.

4 "eEurope 2005: Een informatiemaatschappij voor iedereen. Een met het oog op de Europese Raad van Sevilla van 21 en 22 juni 2002 in te dienen actieplan", COM(2002) 263 definitief van 28 mei 2002, http://europa.eu.int/information_society/eeurope/2005/all_about/action_plan/index_en.htm

5 2005 "i2010: een Europese informatiemaatschappij voor groei en werkgelegenheid", COM(2005) 229 definitief van 1 juni 2005, http://europa.eu.int/i2010.

1.2. Uitdagingen: Pan-Europese diensten voor burgers en ondernemingen

Het werken aan interoperabiliteit voor e-overheidsdiensten is een continu proces waarbij voortdurend nieuwe partners en nieuwe technologieën moeten worden betrokken:

– e-Overheidsdiensten worden verleend door overheidsinstanties op alle niveaus. Er moet sprake zijn van interoperabiliteit tussen plaatselijke, regionale, nationale en Europese overheidsdiensten om naadloze diensten te kunnen verlenen.

– Het is belangrijk dat de nieuwe lidstaten deelnemen; hier wordt aan gewerkt.

– Steeds meer burgers zijn on-line, en zij verwachten en eisen efficiënte en vereenvoudigde elektronische toegang tot informatie en diensten.

– Technologieën en producten op de markt veranderen. Nieuwe manieren om interoperabiliteit te verzekeren dienen zich aan, en de toenemende mogelijkheden om e-overheidsdiensten uit te breiden, brengen met zich mee dat interoperabiliteit van belang wordt, terwijl dit voorheen niet het geval was.

– Aangezien sommige lidstaten vooruitlopen met de ontwikkeling van hun eigen e-overheidprogramma's en –beleid, zijn er al veel keuzes over de uitvoering gemaakt. De integratie van heterogene elementen en processen wordt een belangrijke taak.

– Er zijn slechts weinig pan-Europese specificaties, en er is nog geen sprake van systematische uitwisseling van knowhow en beste praktijken.

Het groeiende aantal deelnemers, de toenemende complexiteit van de relaties en de toegepaste IT-systemen vragen om consistente architecturen, gemeenschappelijk beleid en normen en voortdurende en uitgebreide coördinatie tussen EU-instellingen en lidstaten. Met het uitdijen van de pan-Europese diensten zal deze complexiteit verder toenemen.

1.3. Reikwijdte van de mededeling

Er is een basisaanpak voor de Europese interoperabiliteit opgesteld, en de fundamenten zijn gelegd:

– In een eerste versie van het Europese interoperabiliteitskader voor pan-Europese e-overheidsdiensten[6] en de daarmee samenhangende architectuurrichtsnoeren zijn beleid, normen en specificaties voorgesteld ter ondersteuning van de partners van de Europese e-overheid die onderling zakendoen.

---

[6] "European Interoperability Framework for pan-European eGovernment Services" is een werkdocument van het IDA-programma, http://europa.eu.int/idabc/en/document/3473/5585. Het is uitvoerig beoordeeld en besproken door de belanghebbenden, maar vormt geen officieel beleid van de Europese Commissie.

– Onderzoeks- en ontwikkelingsprogramma's op het gebied van e-overheid vormen een aanvulling op studies op dit gebied en hebben de aanzet gegeven tot proefprojecten.

– In het kader van adviesprocedures over nationale initiatieven op het gebied van e-overheid voor eEurope 2005, zijn er benaderingen voor interoperabiliteit aanbevolen[7].

– Het programma voor informatiemaatschappij-technologieën (Information Society Technologies Research, Technological Development and Demonstration Programme – IST RTD), het programma voor trans-Europese netwerken voor e-diensten (Trans-European Networks Programme for e-Services – eTEN) en het programma voor interoperabele levering van pan-Europese e-overheidsdiensten aan overheden, ondernemingen en burgers (Interoperable Delivery of European eGovernment Services to Public Administrations, Businesses and Citizens – IDABC) dragen gezamenlijk bij aan de inventarisatie, validatie en implementatie van pan-Europese diensten[8]. IDABC heeft een enquête naar pan-Europese diensten onder de belanghebbenden afgerond[9].

Gezien de beperkte middelen moet echter de prioriteit worden gegeven aan de ontwikkeling van grensoverschrijdende e-overheidsdiensten. In de tweede plaats moet de duurzaamheid van de maatregelen tot ondersteuning van de voor deze diensten vereiste interoperabiliteit worden verzekerd.

Daarom worden in deze mededeling:

– de basisvereisten voor de invoering van pan-Europese interoperabiliteit van e-overheidsdiensten vastgesteld;

– de prioriteiten weergegeven in een gestructureerd pakket van beleid en maatregelen om interoperabiliteit van e-overheidsdiensten in de pan-Europese context te bereiken;

– verdere maatregelen voorgesteld als eerste stap bij de invulling van dit kader.

2. IMPLEMENTATIE VAN PAN-EUROPESE INTEROPERABILITEIT VOOR E-OVERHEIDSDIENSTEN

2.1. Voordelen van interoperabiliteit van de e-overheid

Interoperabiliteit is een eerste vereiste om e-overheidsdiensten over de grenzen van staten en organisaties te kunnen verlenen. Interoperabiliteit vergemakkelijkt communicatie, interactie en transacties tussen verschillende actoren. Hierdoor

---

7 Zie CoBrA-aanbevelingen van 25 oktober 2004: http://europa.eu.int/information_society/activities/egovernment_research/doc/cobra_recommendations_for_eGovernment_beyond2005.pdf.

8 Besluit 2004/387/EG van het Europees Parlement en de Raad betreffende de interoperabele levering van pan-Europese e-overheidsdiensten aan overheidsdiensten, ondernemingen en burgers (IDABC).

9 Binnenkort beschikbaar: Enquête naar de eisen die de belanghebbenden aan pan-Europese e-overheidsdiensten stellen.

kunnen organisaties hun onafhankelijkheid bewaren maar toch extern informatie uitwisselen en transacties verrichten.

2.2. Dimensies en vereisten van interoperabiliteit van e-overheid

Drie belangrijke aspecten van interoperabiliteit moeten in aanmerking worden genomen bij de uitvoering van e-overheidsdiensten, namelijk organisatorische, semantische en technische interoperabiliteit:

– Organisatorische interoperabiliteit houdt in dat kan worden vastgesteld welke spelers en organisatieprocessen nodig zijn voor de verlening van een specifieke e-overheidsdienst en dat zij onderling overeenstemming bereiken over de structuur van hun interacties, d.w.z. het vaststellen van hun "samenwerkingsverbanden"[10].

– Technische interoperabiliteit houdt in dat IT-systemen en software met elkaar worden verweven en dat er open interfaces, normen en protocollen worden gedefinieerd en gebruikt om betrouwbare, doelmatige en efficiënte informatiesystemen op te bouwen.

– Semantische interoperabiliteit zorgt ervoor dat de betekenis van de uitgewisselde informatie niet in het proces verloren gaat, en dat deze wordt bewaard en begrepen door de betrokken personen, toepassingen en instellingen.

Coördinatie binnen en tussen deze drie gebieden is noodzakelijk.

2.3. Het beheer van interoperabiliteit van e-overheid

De benaderingen en oplossingen voor interoperabiliteit zullen verschillen naargelang van de betrokken e-overheidsdiensten en de omgeving waarin de diensten worden verleend. De invoering van interoperabiliteit voor bepaalde gebieden op Europees niveau moet worden gezien als een gefaseerd proces en moet als zodanig worden ondersteund.

De coördinatie op dit gebied moet worden ondersteund door overheden op alle niveaus. Waar de verantwoordelijkheden liggen, wordt bepaald door technologische en beleidsoverwegingen.

Het subsidiariteitsbeginsel vereist dat het overheidsoptreden plaatsvindt op het meest efficiënte niveau, de nagestreefde doelen in aanmerking genomen: dit zal vaak het niveau van de lidstaat zijn. Gezien de schaal en de reikwijdte van de diensten en de coördinatie van de maatregelen om de pan-Europese interoperabiliteit te ondersteunen, moeten sommige maatregelen op EU-niveau worden genomen.

In dit verband is de coördinatie van interoperabiliteitsovereenkomsten voor e-overheid binnen een specifiek beleidsgebied een taak van de voor dat gebied verantwoordelijke instantie, terwijl er gemeenschappelijk geldende, tussen alle beleidsgebieden toepasselijke voorschriften en elementen moeten worden vastgesteld. Daarom moeten de semantische regels voor de uitwisseling van

[10] Zoals omschreven in het EIF.

belastinggegevens of gezondheidsstatistieken worden vastgesteld door de belasting- of gezondheidsdiensten. Daarentegen moeten gemeenschappelijk gebruikte elementen, zoals de beschrijving van goederen, instellingen of natuurlijke personen in het algemeen, of technische voorschriften zoals het gebruik van veilige transportprotocollen en interfaces, horizontaal voor alle gebieden worden georganiseerd en, voorzover relevant, worden afgestemd met de werkzaamheden met soortgelijke interoperabiliteitsdoelen in het zakenleven.

2.4. Wetgeving

De nationale e-overheidprogramma's zijn bij de herstructurering en vereenvoudiging van processen voor een efficiëntere interactie met hun afnemers gestuit op hindernissen van wettelijke aard. Deze problemen zullen op pan-Europees niveau waarschijnlijk nog toenemen.

Er kunnen wijzigingen in de nationale wetgeving nodig zijn om tot organisatorische interoperabiliteit voor pan-Europese e–overheidsdiensten te komen. Het kan nodig zijn dat bij effectbeoordelingen van wetsvoorstellen – met inbegrip van die van de EU – wordt nagegaan of elektronische diensten worden belemmerd.

De Commissie heeft de aanzet gegeven voor een studie (binnen het Modinis-programma in het kader van eEurope 2005) naar de wettelijke en organisatorische belemmeringen voor e-overheid.

3. VOLDOEN AAN INTEROPERABILITEITSEISEN

3.1. Resultaten

3.1.1. Beleid en normen voor pan-Europese interoperabiliteit

Een eerste versie van het Europese interoperabiliteitskader (European Interoperability Framework – EIF) voor pan-Europese e-overheidsdiensten is in november 2004 gepubliceerd in de vorm van een IDA-werkdocument (Interchange of Data between Administrations – gegevensuitwisseling tussen overheidsdiensten), met een voorstel voor algemene richtsnoeren voor de verlening van pan-Europese e-overheidsdiensten. Ervan uitgaande dat elke lidstaat zijn eigen nationale interoperabiliteitskader van de overheid (Government Interoperability Framework – GIF) heeft of dit aan het ontwikkelen is, beoogt het EIF niet de vervanging van, maar een aanvulling op de nationale interoperabiliteitskaders voor e-overheid door er een pan-Europese dimensie aan toe te voegen. Het EIF doet aanbevelingen, stelt algemene normaliseringsvereisten vast met betrekking tot organisatorische, semantische en technische aspecten van zulke interoperabiliteit en biedt een veelomvattend pakket van beginselen voor Europese samenwerking in het kader van e-overheid.

3.1.2. Projecten en studies

De R&D programma's op het gebied van e-overheid, IDA, eTEN alsmede de individuele beleidsgebieden hebben een behoorlijk aantal projecten ter versterking en bevordering van interoperabiliteit voor e-overheid uitgevoerd. Het IDA-programma heeft onder meer Europese specificaties opgeleverd voor eProcurement en eLink, de

middleware voor de veilige gegevensuitwisseling tussen overheden en hun communicatiepartners. eTen heeft een pan-Europees proefsysteem voor de verwerking van genormaliseerde registratiegegevens voor zakelijk gebruik opgeleverd. De diensten op het gebied van belastingen, douane, gezondheidszorg, sociale zekerheid en statistiek hebben qua interoperabiliteit en normalisering in hun sector al veel bereikt – deels met steun van de Commissie. Het R&D-programma onderzoekt de interoperabiliteit op nieuwe terreinen zoals mobiele e-overheidsdiensten.

3.2. Vereiste maatregelen

3.2.1. Prioriteiten stellen

De inspanningen om aan de interoperabiliteitseisen voor e-overheidsdiensten te voldoen, moeten worden toegespitst op de prioritaire beleidsterreinen. Gezien het economisch klimaat in de EU en omdat de burgers werkelijke voordelen geboden moeten worden, moeten de verwachte gevolgen voor concurrentievermogen en werkgelegenheid, innovatie en de bijdragen aan Europees burgerschap tot de selectiecriteria behoren. Grensoverschrijdende registraties van ondernemingen en de interoperabiliteit van het Europese eProcurement zijn voorbeelden van gebieden met een hoge prioriteit. De noodzaak om de administratieve last van ondernemingen in de EU te verminderen, wordt weer actueel. Een naadloze inzameling van pan-Europese statistieken is een belangrijke stap vooruit. Grensoverschrijdende diensten op het gebied van sociale zekerheid en aanbod van banen zullen de mobiliteit van de burgers bevorderen.

3.2.2. Beleidsdocumenten en richtsnoeren

Uit de reacties na de publicatie van de eerste versie van het Europese interoperabiliteitskader voor pan-Europese e-overheidsdiensten (EIF) blijkt dat er behoefte is aan beter inzicht in de interoperabiliteit van e-overheid en de gevolgen ervan. Het EIF moet zich parallel met nieuwe eisen en technologische veranderingen ontwikkelen. Het moet worden aangevuld met aanbevelingen over specifieke normen en toepassingen, die kunnen worden geleverd door de architectuurrichtsnoeren en soortgelijke documenten, die door het IDABC-programma moeten worden geproduceerd. Toekomstige, meer verfijnde versies van het EIF zullen worden geformaliseerd in het licht van beleidsrichtsnoeren die voortkomen uit raadplegingen en studies in de verschillende betrokken EU-programma's, met inbegrip van het i-2010-initiatief. Op langere termijn kan de oprichting van een solide beheersorganisatie noodzakelijk zijn.

Het EIF moet worden aangevuld door een herziene versie van de algemeen aanvaarde IDA-architectuurrichtsnoeren die de interoperabiliteit voor e-overheid vanuit een meer technisch en pragmatisch standpunt benaderen. Op basis van het concept van een degelijke architectuur bieden zij samen richtsnoeren voor de uitvoering en integratie van beschikbare generieke e–overheidscomponenten en netwerkinfrastructuur.

3.2.3. Samenwerking tussen overheidsdiensten bevorderen

Op sommige beleidsgebieden zoals douane en belastingen is de trans-Europese informatie-uitwisseling heel gebruikelijk geworden en heeft deze geleid tot het ontstaan van sectorspecifieke overeenkomsten over interoperabiliteit. Er moet echter worden gestreefd naar interoperabiliteit op alle overheidsniveaus. De Commissie stelt voor, de belanghebbenden bij elkaar te brengen en validerings- en introductieprojecten in te voeren voor de uitvoering van oplossingen voor interoperabele diensten met ondersteuning van het eTEN-programma. Van de R&D-projecten en Modinis-studies wordt verwacht dat zij input leveren. Bovendien zal IDABC de samenwerking van Europese overheidsdiensten ter ondersteuning van EU-beleid blijven bevorderen en vergemakkelijken.

De belanghebbenden in de genoemde gebieden moeten op Europees niveau – uit alle lidstaten en alle bestuurlijke niveaus – worden samengebracht om:

– de bestaande diensten en componenten van diensten in de verschillende lidstaten te inventariseren,

– dienst- en sectorspecifieke actieplannen op te stellen voor het bereiken en beoordelen van interoperabiliteit,

– het horizontale interoperabiliteitsniveau te bepalen dat op Europees niveau moet worden aangepakt,

– overeenstemming te bereiken over het te bereiken interoperabiliteitsniveau voor e-overheid en de te kiezen benadering,

– overeenstemming te bereiken over de gezamenlijke invoering van opnieuw of op een andere schaal te gebruiken modeloplossingen.

Om de uitvoering van dit coördinatiebeleid te ondersteunen, moeten de aanvankelijke door het Europese interoperabiliteitskader (EIF) geboden aanwijzingen worden aangevuld met fora op dit gebied en geïnstitutionaliseerde coördinatieprocessen op Europees niveau.

3.2.4. Beheer van generieke elementen

De ervaring met nationale interoperabiliteitsprogramma's en normaliseringsprocessen leert dat het inventariseren en omschrijven van gemeenschappelijke elementen en kerncomponenten doorslaggevend is voor efficiënte informatie en transacties. De wereldwijd erkende norm voor postadressen is een voor de hand liggend voorbeeld: alleen dankzij deze norm is het zeker dat brieven hun bestemming bereiken, ongeacht in welk land de ontvanger woont.

De instanties die betrokken zijn bij de voor hun sector specifieke informatie-uitwisseling moeten overeenstemming bereiken over de aspecten die alleen hen betreffen, maar over de steeds terugkerende aspecten en kwesties op het gebied van grensoverschrijdende interoperabiliteit moet op EU-niveau worden beslist. Er moeten passende coördinatieprocessen met lidstaten worden opgezet en wellicht moeten deze worden ondersteund door een verantwoordelijke

beheerseenheid. Deze taak kan naar één of meer lidstaten worden gedelegeerd, maar ook een geïnstitutionaliseerd proces op Europees niveau is denkbaar.

3.2.5. Normalisering

Gezien zijn kenmerken van openheid en inclusiviteit kan de ICT-normalisering een aanzienlijke bijdrage leveren aan de interoperabiliteit op netwerk- diensten- en toepassingenniveau. Daarom zijn er aanzienlijke inspanningen nodig om normaliseringseisen van e-overheid voor de openbare sector over te brengen naar de Europese (CEN, CENELEC en ETSI) en internationale normaliseringsinstellingen[11].

In het kader van het actieplan eEurope voor normalisering hebben de Europese normaliseringsorganisaties, en met name CEN en ETSI, in samenwerking met de betrokken belanghebbenden en overheidsdiensten, een normaliseringsprogramma gestart dat is gericht op de identificatie en implementatie van de prioriteiten van de normalisering van e—overheid om de interoperabiliteit te vergroten. De Europese normaliseringsorganisaties wordt verzocht hun inspanningen voort te zetten in het kader van het -2010-initiatief.

3.2.6. Een architectuur voor de grensoverschrijdende verlening van e-overheidsdiensten

Om economisch en doeltreffend te zijn, moet de noodzakelijke infrastructuur voor de verlening van pan-Europese e-overheidsdiensten zijn gebaseerd op een algemene conceptuele architectuur op basis van normen. Een dergelijke architectuur laat de keuze van de individueel in te voeren componenten aan de deelnemers over en zorgt er tegelijkertijd voor dat het geheel samenhangend blijft. De Commissie zal zorgen voor gemeenschappelijke concepten, beginselen en richtsnoeren voor de verlening van pan-Europese e-overheidsdiensten via het IDABC-programma, in samenwerking met de programma's RTD en eTEN.

3.2.7. Gemeenschappelijke infrastructuur om de interoperabiliteit van e-overheid te ondersteunen

De organisatorische en de semantische interoperabiliteit van e-overheidsdiensten worden vergemakkelijkt door on-line-informatieplatforms, registers en informatieopslagcentra die aanwijzingen geven waar informatie beschikbaar is, onder welke voorwaarden en hoe deze moet worden uitgelegd. Deze infrastructuur heeft tot doel, de verschillen tussen de nationale werkwijzen te overbruggen. De Commissie bevordert onderzoek via het RTD-programma en de validatie en invoering van deze infrastructuur via de programma's eTEN en IDABC. Voor het gebruik op lange termijn van deze infrastructuur moet de wijze van organisatie en financiering nog worden vastgesteld.

---

[11] Dit wordt op beleidsniveau ondersteund door COBRA-aanbevelingen, de resoluties van de 43e vergadering van de Directeuren-generaal voor openbaar bestuur van de Europese Unie op 22 en 23 november 2004 (http://www.eipa.nl/) en een strategiedocument getiteld "Rethinking the European ITC Agenda: Ten ICT-breakthroughs for reaching Lisbon goals", Den Haag 2004, geïnitieerd door het Nederlands voorzitterschap, http://www.pwc.com/Extweb/pwcpublications.nsf/docid/EC6DE73A846581CE80256EFD002E41FB/$file/pwc_rethinking_european_ict_agenda.pdf.

3.2.8. Gemeenschappelijke elementen

Er moet worden geïnventariseerd welke gemeenschappelijke elementen en kerncomponenten door interoperabiliteitspartners op Europees niveau kunnen en moeten worden gebruikt. De bevoegde autoriteiten moeten, zonodig in samenwerking met de normaliseringsinstellingen, afspraken over de specificaties ervan coördineren, publiceren en handhaven. Naar verwachting kan er ook worden geleerd van goede praktijken in de EU en internationaal.

3.2.9. Coördinatie en onderhoud

Vastgesteld moet worden wat de implicaties zijn van de noodzakelijke coördinatie- en onderhoudstaken voor de implementatie van pan-Europese interoperabiliteit[12]. Deze taken zouden onder meer het volgende inhouden:

– coördinatie van de pan-Europese afspraken over gemeenschappelijke specificaties, normen en voorschriften over de grenzen van de beleidsgebieden heen;

– ondersteuning van de coördinatie van overeenkomsten binnen de beleidsgebieden;

– zorgen dat deze afspraken worden nagekomen door het bieden van technische en organisatorische ondersteuning voor de toegankelijkheid, het onderhoud en de verdere ontwikkeling van deze specificaties en voorschriften.

IDABC zal de mogelijke organisatiemodellen beoordelen en de implementatiemogelijkheden medio 2006 presenteren[13].

3.2.10. Kennis, goede praktijken en naleving

De naleving van gemeenschappelijke richtsnoeren en aanbevelingen zal doorslaggevend zijn om interoperabiliteit van e-overheid te verwezenlijken. Conformiteit is sterk gekoppeld aan kennis, en er moet een inspanning worden verricht om de afgesproken richtsnoeren en normen grotere bekendheid te geven. eTEN, IDABC en de aan e-overheid gerelateerde activiteiten in het IST-programma en in het Modinis-programma van eEurope bevorderen de verspreiding van kennis en goede praktijken reeds. Deze inspanningen zullen worden versterkt.

3.2.11. Bevordering van de ontwikkeling en verspreiding van interoperabele e-overheid-oplossingen

De publieke sector is in sterke mate afhankelijk van de ontwikkeling van e-overheid-oplossingen in de particuliere sector. De programma's eTEN en IST bieden mogelijkheden om de ontwikkeling van dergelijke oplossingen aan te moedigen. Er is een schat aan componenten van software met een open broncode beschikbaar en de

---

[12] Zie ook EPAN, "Key Principles of Interoperabiliteit Architecture", voorbereid onder het Ierse voorzitterschap 2004, http://www.reach.ie/publications/downloads/PrinciplesofInteroperability.pdf.

[13] Zie artikel 10, lid 8, van Besluit 2004/387/EG waarbij het IDABC-programma wordt vastgesteld, PB L 144 van 30.4.2004 (zie corrigendum in PB L 181 van 18.5.2004, blz. 25).

uitwisseling van deze oplossingen tussen instellingen wordt aangemoedigd door middel van de programma's IST, eTEN en IDABC.

3.2.12. Onderzoek

In het IST RTD-programma worden de mogelijkheden van interoperabiliteit in e-overheid onderzocht waar het gaat om innovatieve dienstverlening (zoals mobiele diensten of diensten met meerdere kanalen) op alle niveaus (plaatselijk, regionaal, nationaal, Europees), en om toekomstige nieuwe pan-Europese diensten. Bijzondere aandacht wordt besteed aan integratie met back office, semantiek, essentiële faciliteiten zoals grensoverschrijdend elektronisch identiteitsbeheer en authentificatie, alsmede aan de beveiliging van omgevingen voor e-overheid. De uitwisseling van de uit deze RTD-projecten verkregen inzichten wordt vergemakkelijkt door een Interoperability Observatory[14]. Begeleidende studies en acties zijn of worden ondernomen voor kwesties zoals elektronische identificatie en authentificatie in e-overheid, plaatselijke en regionale interoperabiliteit en koppeling naar de uitwisseling van goede praktijken.

4. CONCLUSIES

Uitgangspunt van deze mededeling is dat Europa behoefte heeft aan grensoverschrijdende overheidsdiensten om het concurrentievermogen van zijn economie en de mobiliteit van zijn burgers en bedrijven te vergroten. Belangrijkste punten:

– interoperabiliteit – het vermogen om informatieverwerkingssystemen en workflows te verbinden en om informatie uit andere organisaties te begrijpen en te hergebruiken – is een eerste vereiste om de voorwaarden voor een concurrerend en innovatief Europa te verbeteren;

– de implementatie van interoperabiliteit van e-overheidsdiensten op pan-Europees niveau vereist gemeenschappelijke strategieën en substantiële investeringen in samenwerking en operationele infrastructuur door alle betrokken partijen op basis van een langetermijnvisie op duurzame pan-Europese e-overheidsdiensten;

– interoperabiliteit van e-overheid is dan ook een Europese uitdaging die moet worden aangegaan door de Europese instellingen, in nauwe samenwerking met lidstaten. De beheerskwestie moet niet alleen in de pan-Europese context worden opgelost, maar ook in beleidsgebieden en over sectorgrenzen heen;

– de prioriteiten voor de implementatie van interoperabiliteit van e-overheid moeten worden vastgesteld op basis van de verwachte voordelen voor de economie van de Unie en voor sociale cohesie in Europa;

– bronnen voor initiële investeringen en handhaafbaarheid op lange termijn van de noodzakelijke maatregelen voor de verlening van grensoverschrijdende diensten moeten worden vastgesteld en gewaarborgd.

---

[14] http://www.egovinterop.net/

Op basis van deze mededeling zal de Commissie voorstellen formuleren om gunstige voorwaarden te scheppen voor de invoering van interoperabele pan-Europese diensten. Dit zal gebeuren in de context van het i2010-initiatief waarin het actieplan e-overheid wordt voorbereid, en van het IDABC-programma, waarin de mechanismen om de financiële en operationele duurzaamheid van de infrastructurele diensten van de IDABC te verzekeren, vóór 31 december 2006 moeten worden gedefinieerd.[15]

[15] Zie artikel 10, lid 8, van Besluit 2004/387/EG van het Europees Parlement en de Raad van 21 april 2004 betreffende de interoperabele levering van pan-Europese e-overheidsdiensten aan overheidsdiensten, ondernemingen en burgers (IDABC).